

ZOBRAZENÍ MAGNETICKOU REZONANCÍ (MRI – MAGNETIC RESONANCE IMAGING)

Příběh začal roku 1938 Isidor Rabi

předvedl signál nukleární magnetické rezonance na molekulách chloridu lithného v roce 1937.

Nositel Nobelovy ceny za fyziku – rok 1944

MRI – nejúčinnější neinvazivní diagnostická technika používaná v klinické medicíně a medicínském výzkumu.

Použití: zobrazení tkání a informace o jejich fyzikálně – chemickém stavu.

ÚVOD

Obraz MR – mapa velmi slabých magnetických polí, jejichž zdrojem jsou jádra fyziologických prvků, vykazujících magnetický moment:

- jádra izotopů ^1H , ^{13}C , ^{23}Na , ^{31}P , ^{39}K . (^1p – 60% tělesné hmotnosti tvoří H_2O).
- Výsledný kontrast MR obrazu měkkých tkání je potom mnohem vyšší než u rtg. technik (skiaskopie, skiografie, CT)

Hlavní rozdíly mezi CT a MRI

Absorpce rtg. záření	rozdíl	tkáň
zdravá tkáň	4,2 %	mozek x játra
nádorová x zdravá tkáň	1,6%	mozek x mozkový nádor
MRI-T₁ relaxační čas		
zdravá tkáň	103,1%	mozek x játra
	131,5%	mozek x střevo
nádorová tkáň x zdravá tkáň	182,3%	Játra x nádor jater

Vlastnosti jader atomů

Splnění dvou podmínek pro vznik jevu magnetické rezonance v MRI:

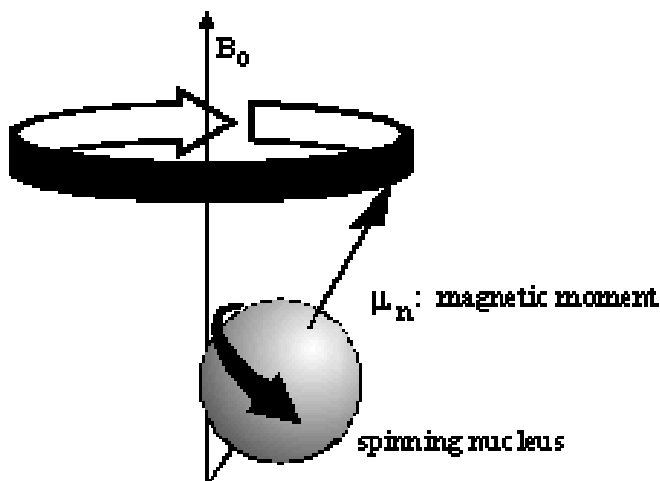
1. atomová jádra musí mít *nenulový spin* $I \cdot \hbar$ (podmínka existence magnetického momentu),
2. atomová jádra musí mít stálý *magnetický moment* $\mu = \gamma \cdot I \cdot \hbar$, kde I je jaderný spinový operátor (1/2), $\hbar = h/2\pi$ a γ je *gyromagnetický poměr*. Místo něho se často udává bezrozměrné číslo, tzv. faktor g

$$g = \frac{\gamma \hbar}{\beta_N}, \quad \text{kde } \beta_N \text{ je jaderný magneton} \quad \beta_N = \frac{e\hbar}{2m_p}$$

Další charakteristická veličina jádra:

jaderný magnetický moment

$$\mu_N = \gamma \hbar I = g I \beta_N$$

Jaderná částice se chová jako setrvačnick v gravitačním poli Země:

Larmorův teorém – vliv magnetického pole $\vec{B}_0$ na vektor magnetického dipólového momentu lze nahradit rotací souřadné soustavy s úhlovou rychlostí

$$\omega_L = \gamma B_0$$

$\omega_L = \omega_r$. V praxi $f_r = \omega_r / 2\pi$ a

místo γ [$\text{rad} \cdot \text{s}^{-1} \cdot \text{T}^{-1}$] $\gamma' = \gamma / 2\pi$ [$\text{Hz} \cdot \text{T}^{-1}$].

$\omega_r \approx$ je úměrná B_0 (supravodivé solenoidy v MRI k dosažení velkého B_0).

Makroskopický popis

Rezonující částice ve vzorku interagují mezi sebou a se svým okolím. Pro makroskopický popis je podstatná jeho magnetizace $\vec{M}$ určená součtem magnetických momentů $\vec{\mu}$ částic v objemové jednotce vzorku.

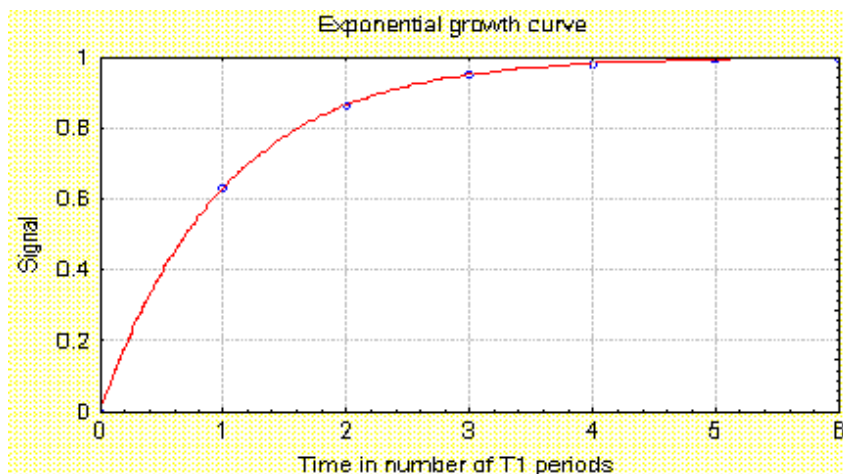
Pro $B_0 = 0$ – orientace momentů $\vec{\mu}$ náhodná a $\vec{M} = 0$.

Pro $B_0 \neq 0$ energie $E = -\vec{\mu} \cdot \vec{B}_0$

- po „zapnutí“ pole $\vec{B}_0$ – podélná složka magnetizace M_L se ke své rovnovážné hodnotě M_0 blíží postupně

$$M_L(t) = M_0 [1 - \exp(-t/T_1)]$$

kde konstanta T_1 je tzv. podélná relaxační doba

průběh signálu T_1

Spin-mřížková interakce (souhrn všech stupňů volnosti v látce, s nimiž spinový systém interaguje)

konstanta T_1 – spin–mřížková relaxační doba

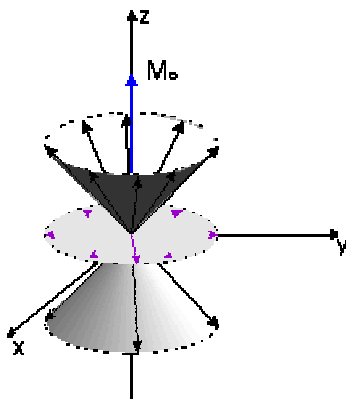
Pouze $\vec{B}_0$ – Larmorova precese jednotlivých magnetických momentů není makroskopicky pozorovatelná (v rovnovážném stavu má spinová magnetizace $\vec{M}$ směr shodný s tímto polem).

vznik magnetické rezonance – „vychýlení“ spinové magnetizaci ze směru $\vec{B}_0$

- střídavým magnetickým polem (malá amplituda, kolmá složka mg. indukce ke směru statického mg. pole $\vec{B}_0$, ω v blízkosti rezonanční hodnoty ω_r) $\Rightarrow$ příčná složka magnetizace $\vec{M}_T = (M_x, M_y, 0)$

Pulsní režim = dostatečně silné střídavé budicí pole je zapnuto pouze v jednom nebo několika krátkých pulsech a signál se snímá teprve po skončení těchto pulsů.

Vypnutí budicího střídavého pole – postupný pokles velikosti rotující příčné magnetizace k rovnovážné hodnotě (0)

Vysvětlení:

důsledkem rozdílné úhlové rychlosti precese jednotlivých dipólových momentů se vytvoří „vějíř“ (velikost vektorového součtu jejich příčných složek klesá).

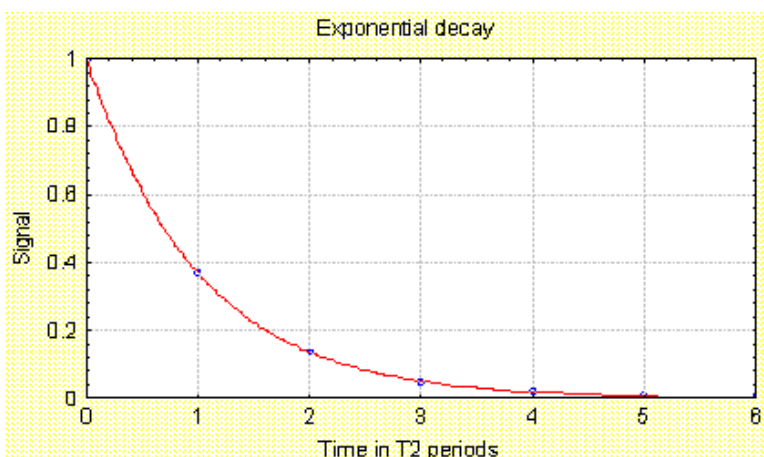
Pokles lze popsat exponenciální časovou závislostí

$$M_T = M_T(0) \cdot \exp(-t / T_2),$$

kde T_2 – příčná relaxační doba.

příčné relaxace způsobují:

- interakce spin-mřížková,
- vzájemné ovlivňování magnetických momentů jednotlivých spinů, spinového systému – tzv. spin-spinová interakce.

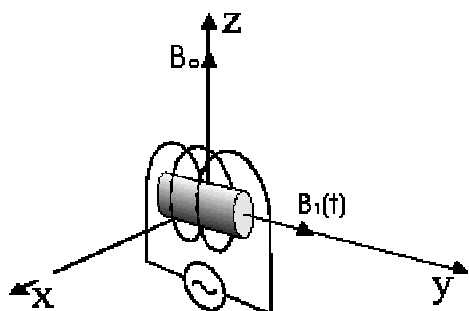

Průběh relaxačního času T_2

RADIOFREKVENČNÍ EXCITACE JEDNOTKOVÉHO OBJEMU (voxel magnetizace)

objevená současně F. Blochem a E. Purcellem v roce 1946

Radiofrekvenční rezonanční excitace jaderných spinů konajících precesní pohyb v magnetickém poli a následné sledování odezvy spinového systému na radiofrekvenční (RF) podnět.

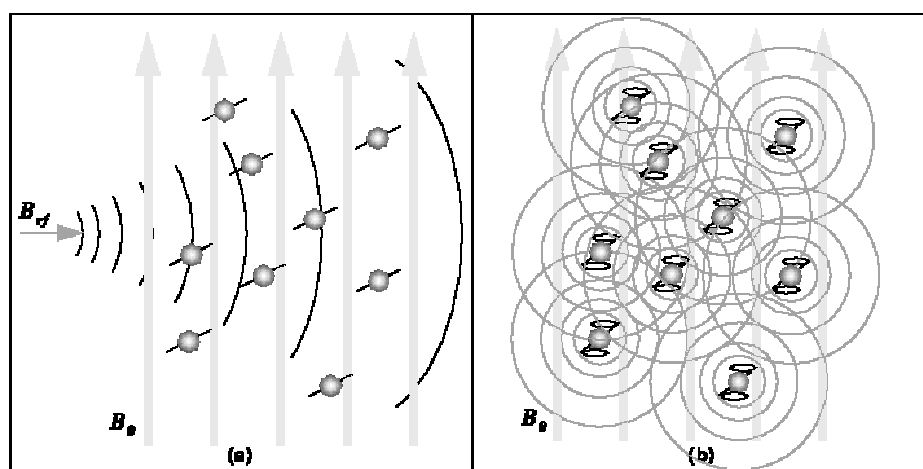

zavedení magnetického RF pole B_1 s přibližně stejnou frekvencí, jako je frekvence precesního pohybu jaderných momentů ve vnějším poli B_0 .

Radiofrekvenční generátor (pulsní režim – doba pulsu τ), vytváří proměnné magnetické pole v cívce kolmé k B_0 .

Situace z pohledu souřadného systému měnícího se kolem B_0 s úhlovou frekvencí ω_L

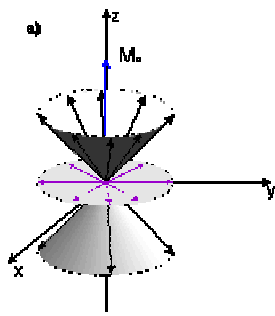
- stav po vychýlení mg. momentu jader působením RF pole
- situace po vypnutí pole (jádra ztrácí svou energii a emitují měřitelný RF signál).

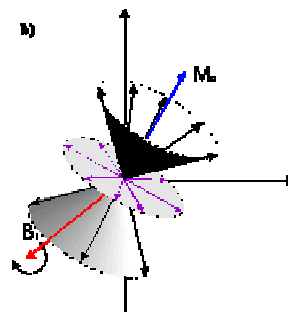
působení pole (a)

vypnutí pole (b)

Jádra budou konat precesní pohyby s odpovídající frekvencí $\omega_1 = \gamma \cdot B_1$.

jen B_0

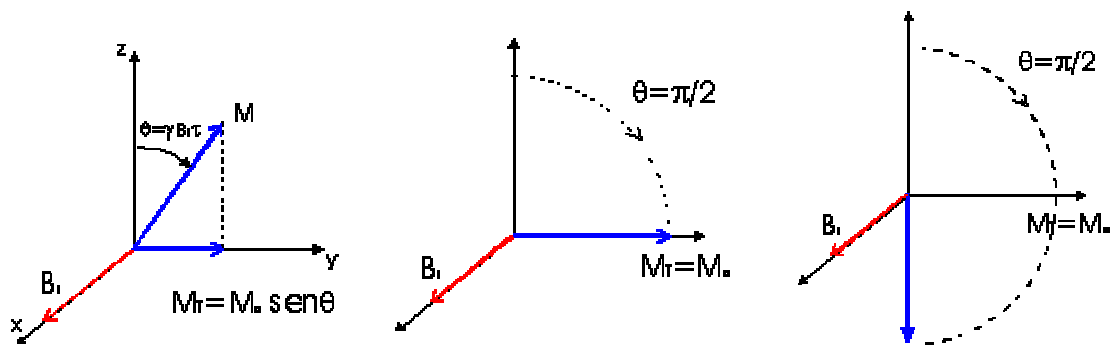
po RF pulsu – precese

Po RF pulsu s trváním τ sekund bude spinová magnetizace M_0 v přítomnosti statického pole B_0 rotovat okolo B_1 s výchylkou

$$\theta = \omega \cdot \tau = \gamma \cdot B_1 \cdot \tau$$

což vede ke vzniku nenulové transverzální magnetizační složky

$$M_T = M_0 \cdot \sin \theta$$

$$\theta = \omega \cdot \tau = \gamma \cdot B_1 \cdot \tau$$

$$\theta = \pi/2$$

$$\theta = \pi$$

RF pulsy produkující tuto rotaci se nazývají **$\pi/2$ pulsy** a **π pulsy** (význam při vybuzení nebo potlačení jaderné magnetizace).

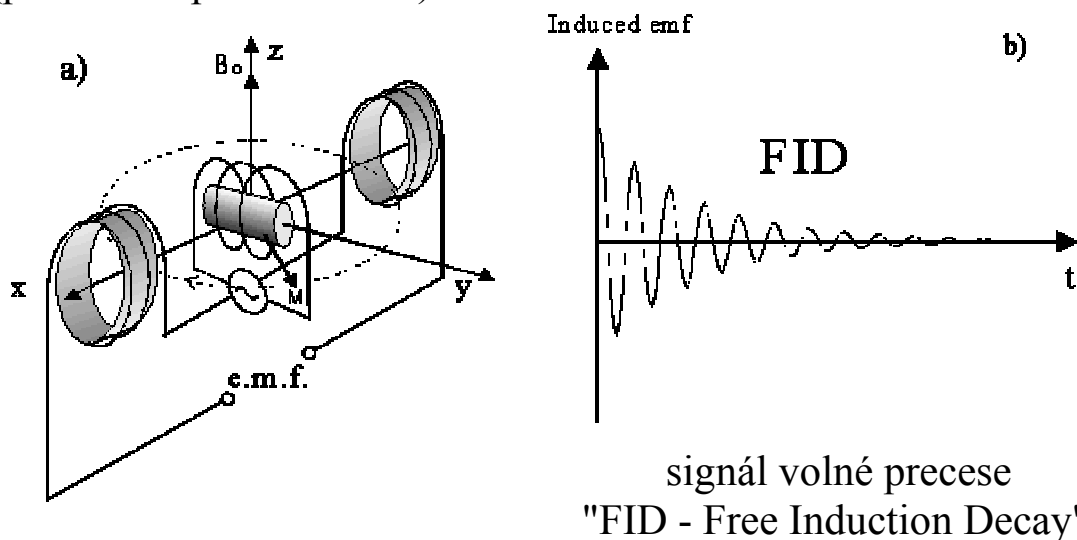
Měření "voxel" magnetizace

Po $\pi/2$ pulsu dojde k vybuzení magnetizace voxelu (kolmo k B_0) a úměrně rovnovážnému stavu $M_0 \Rightarrow$ dojde k precesi v transverzální rovině s ω_L . Pro $M_T(t)$

$$M_T(t) = M_T(0) \exp(i\omega_L t) \exp(-t/T_2),$$

$M_T(0)$ – výchozí hodnota

$\exp(-t/T_2)$ představuje relaxaci tohoto nerovnovážného stavu (přechodná příčná složka)

cívka $\perp$ k B_0

signál volné precese
"FID - Free Induction Decay"

voxel dv má moment $M_T(t) \cdot dv$ = ekvivalent malého otáčejícího se magnetu, který indukuje v přijímacích cívkách proměnné elektromagnetické pole s frekvencí ω_L se snižující se amplitudou.

ze vztahu $M_T = M_0 \cdot \sin\theta$ vyplývá:

- největší signál volné precese – po pulsu $(2k+1)\pi/2$
- nulová precese – puls $k\pi$

Závěr:

Amplituda FID signálu je mírou "voxel magnetizace" jader a z toho vyplývá, že je úměrná lokální hustotě protonů.

Relaxační mechanizmy

Návrat do rovnovážného stavu po excitaci $\pi/2$ pulsem zahrnuje dva procesy (probíhají současně, ale s různou rychlostí):

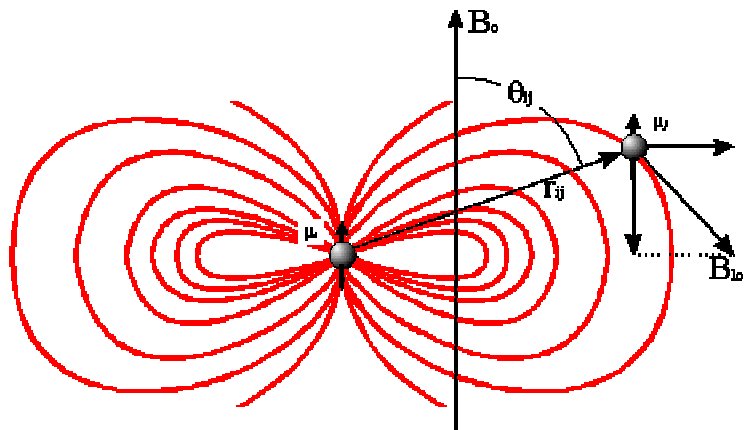
1. relaxace příčné složky M_T – příčná (**transverzální**) T_2 relaxace
2. relaxace podélné složky M_L – podélná (**longitudinální**) T_1 relaxace.

Náhodné fluktuační interakcí jaderných spinů = fluktuační zapříčiněné náhodným uspořádáním tkáňových molekul (pro protony ve tkáni dipól – dipólová interakce mezi jadernými momenty μ_i)

Vyjádření lokálního magnetického pole tvořeného dipólem μ v místě r

$$|B_{\text{lok}}| = \mu(3 \cos^2 \theta - 1) / r^3$$

kde θ je úhel mezi vektorem r a vnějším polem B_0

Rezonanční harmonická složka transverzálního místního pole vytváří náhodné rotace lokálního momentu μ_i , což vede ke dvěma efektům:

1. fáze jednotlivých precesí spinů se mění náhodně vzájemným rušením fázových koherencí, tedy redukcí M_T (příspěvek k T_2)
2. změna složky μ_i rovnoběžné k B_0 umožňuje výměnu energie mezi magnetickou energií jádra ($E = \mu_i \cdot B_0$) a energií termického procesu, který uvede podélnou magnetizaci do rovnovážné hodnoty M_0 (relaxační čas T_1).

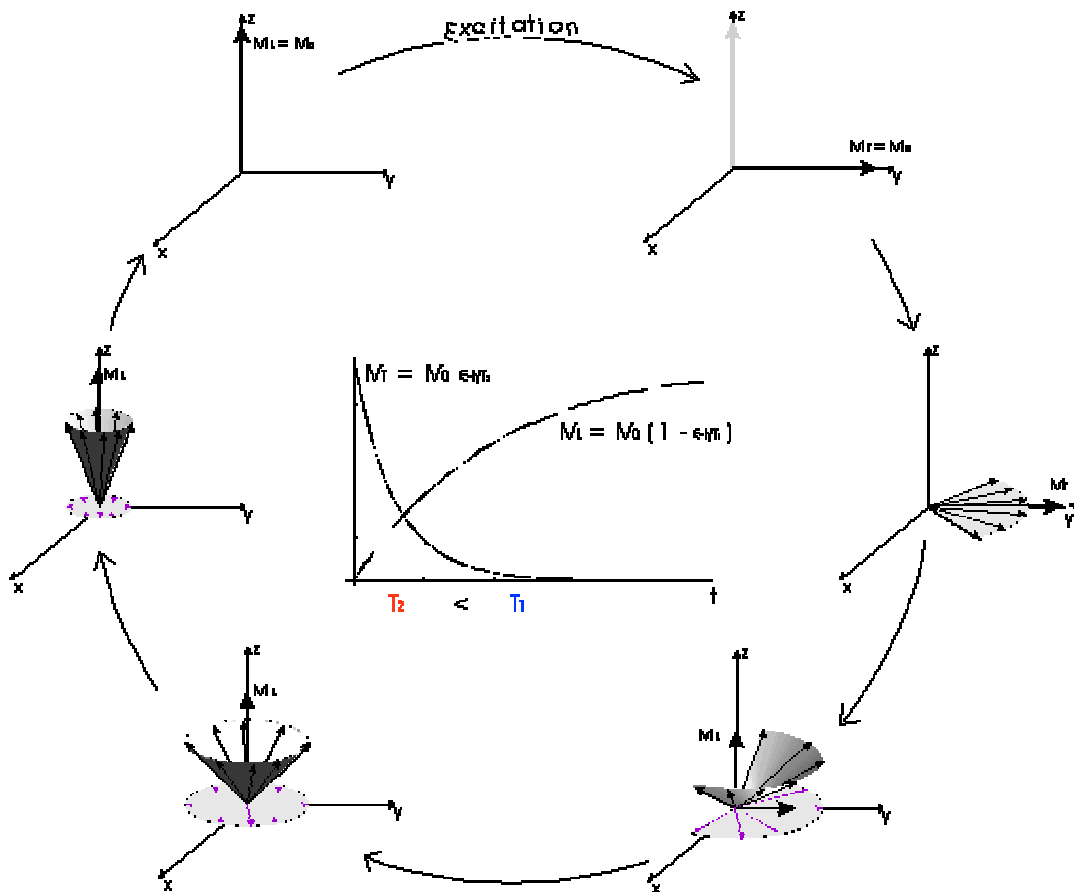

T_2 je vždy kratší než T_1

(transverzální magnetizace M_T relaxuje rychleji než M_L)

Vysvětlení:

Slabě fluktuující rovnoběžné místní pole přispívá k B_0 náhodnými lokálními změnami v jaderných Larmorových frekvencích, což urychluje některé jaderné procesy oproti ostatním a tak se ruší jejich fázové koherence. Tento mechanismus také přispívá k T_2 .

chování jaderných momentů μ_i po $\pi/2$ excitačním pulsu
(z toho plynoucí podélná a příčná magnetizace M_L a M_T)

Nerovnoměrné magnetické pole – spinová echa

Případ nehomogenního pole B_0 (s průměrnou kvadratickou odchylkou $\langle \Delta B \rangle$ od B_0 příslušného voxelu).

Průměrný rozptyl precesních frekvencí $\Delta\omega = \gamma \langle \Delta B \rangle$ bude urychlovat rozfázování jaderných spinů $\Rightarrow$

Efektivní transverzální relaxační čas ($T_2^* \ll T_2$)

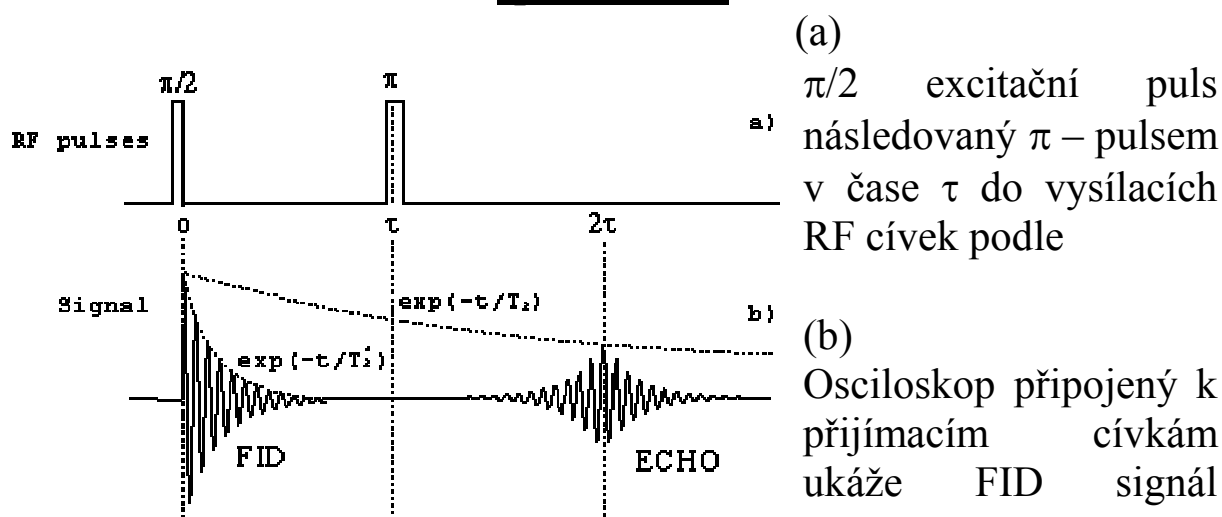
$$T_2^* \cong 2\pi/\gamma \langle \Delta B \rangle = 1/f_0 \langle \delta B \rangle,$$

kde f_0 je rezonanční frekvence a $\langle \delta B \rangle$ nehomogenita pole (v ppm).

Pozn: Pro magnety MRI s polem $B_0 = 0,5$ T a nehomogenitou 10 ppm je $T_2^* \cong 5$ ms.

T_2^* jsou výsledkem vývoje spinových fází (T_2^* proces je principiálně vratný).

spinové echo

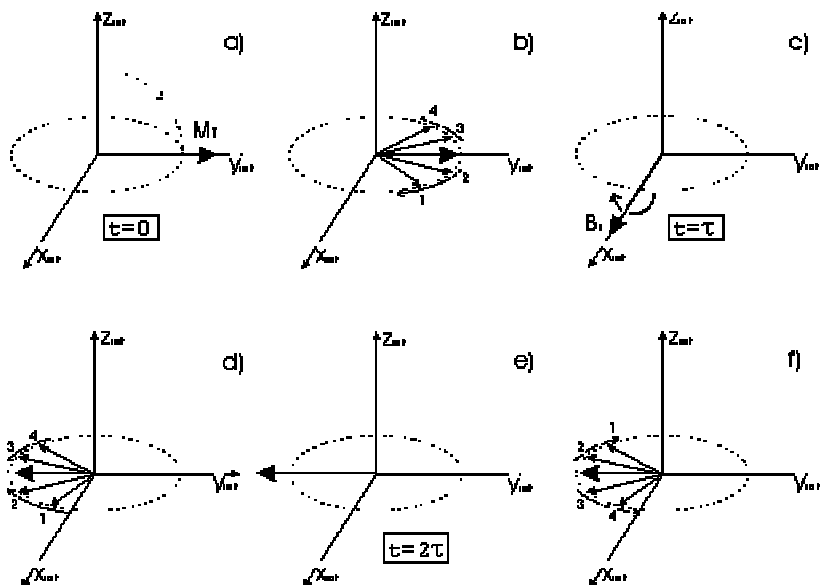

přídavný signál v čase 2τ , (v čase τ sekund po pulsu π)

Spinové echo (objevil Erwin Hahn v roce 1951)

Signál SE značí znovuobjevení transverzální magnetizace, po jejím zániku v čase za T_2^*

Vývoj spinových ech

vývoj spinových izochromátů (skupin spinů ukazujících shodná místní pole) v rotujícím systému při průměrné rezonanční frekvenci.

- (a) fázování excitačním pulsem
- (b) proces rozfázování (různé izochromáty precedují s mírně odlišnými frekvencemi danými místními hodnotami vnějšího pole. V rotujícím systému se budou zdát "pomalé" izochromáty rotující proti smyslu "rychlých" izochromátů).
- (c) Izochromáty pokračují v rozevírání po dobu, dokud je aplikován π – rotační puls
- (d) V tomto okamžiku je každý jaderný moment μ_i otočen o 180° okolo B_1 (přetočení roviny x,y na sebe samu a obrácení jaderných spinů). Nejrychlejší spiny se dostanou dozadu a nejpomalejší dopředu.
- (e) Po uplynutí stejného časového intervalu $t = 2\tau$ se fáze jednotlivých spinů opět sejdou. V tomto okamžiku zaregistrujeme signálový puls – **spinové echo**.

Kódování pozice gradientním polem – jednodimenzionální obraz.

Princip vzniku obrazu v MRI

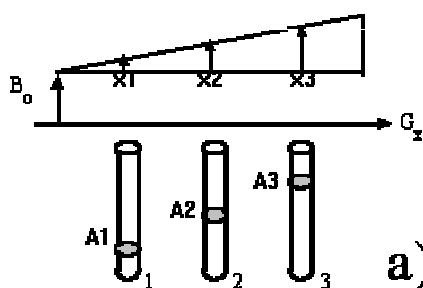
- Výskyt mikroskopické magnetizace $\vec{M}(\vec{r})$ v přítomnosti magnetického pole je úměrný hustotě protonů $\rho_H(\vec{r})$.
- Mapování $\vec{M}(\vec{r})$ – prostorové kódování pozic jader (vychází ze závislosti precesních frekvencí na magnetickém poli).
- Magnetické pole v prostoru je tvořeno superpozicí statického, homogenního pole B_0 a lineárně proměnného pole s ním rovnoběžným (tzv. gradientní pole)

$$B(r) = B_0 + G_x \cdot x$$

nebo

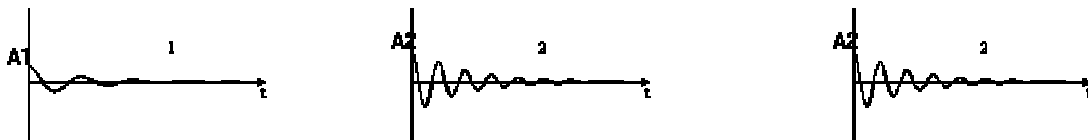
$$\omega(r) = \gamma(B_0 + G_x \cdot x).$$

Příklad: prostorová závislost ω na rozložení a hustotě protonů,

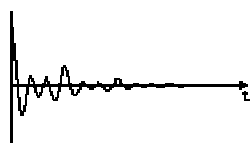

Pozice 3 tenkých zkumavek naplněných různým množstvím vody – x_1 , x_2 a x_3 , kde jsou magnetická pole B_1 , B_2 a B_3 .

a) Po vybuzení jaderných spinů – magnetizaci

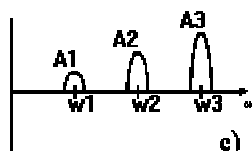

precesní pohyb s frekvencí $\omega_1 = \gamma B_1$, $\omega_2 = \gamma B_2$ a $\omega_3 = \gamma B_3$,

složený signál $s(t)$

Interpretace užitím Fourierovy transformace

c)

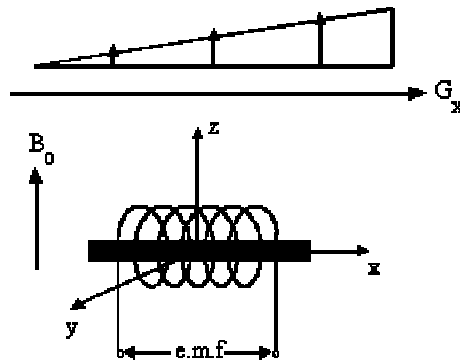
FT signálu $s(t)$ poskytuje jeho spektrální složky (jak velký signál je přítomný pro každou frekvenci) $\Rightarrow$ 3 složky s frekvencemi ω_1 , ω_2 a ω_3 (amplitudy jsou A_1 , A_2 a A_3 (úměrnost počtu jader – proton

atomu vodíku v každé zkumavce). Známe-li vztah mezi frekvencemi a pozicemi, je toto spektrum ve skutečnosti **1D obraz** našeho **původního objektu** (víme kolik vody je v každé pozici).

Celistvý lineární objekt s rovnovážnou magnetizační hustotou $M_0(x)$

Po excitaci je v místě x lokalizován transverzální magnetický moment objemového elementu dx

$$dm(x, t) = M_0(x) \cdot e^{i\omega(x)t} \cdot e^{-\frac{t}{T_2}} dx$$

Výsledný signál

$$S(t) = e^{i\omega_0 t} \int_{-\infty}^{+\infty} M_0(x) \cdot e^{i\gamma G x t} e^{-\frac{t}{T_2}} dx$$

- modulovaný radiofrekvenční signál s Larmorovou frekvencí, kde je ukrytá informace o prostorovém rozložení spinů.
- Zavedením nové proměnné $k(t) = \gamma G t$ tato obalová funkce přechází na vyjádření

$$S(k(t)) = e^{-\frac{k(t)}{\gamma G T_2}} \int_{-\infty}^{+\infty} M_0(x) \cdot e^{i k(t) x} dx$$

V podstatě můžeme $S(k(t))$ brát jako výsledek součinu dvou funkcí

$$W(k(t)) = e^{-\frac{k(t)}{\gamma G T_2}} \quad \text{a} \quad G_{(k(t))} = \int_{-\infty}^{+\infty} M_0(x) \cdot e^{i k(t) x} dx$$

Užitím konvolučního teorému a přepisem Fourierovy transformace dostaneme pro exponenciální úbytek relaxačního času T_2 funkci

$$P(x) = \frac{1}{1 - (GT_2)^2 x^2}$$

Point Spread Function – PSF

V tomto případě je $P(x)$ Lorentzovou funkcí x s pološířkou

$$\Delta x = 1/\gamma \cdot G \cdot T_2$$

Δx – minimálně možná velikost obrazového bodu (pixelu) – limituje rozlišení v obraze

Vztah mezi velikostí a vzdáleností mezi pixely v rozlišeném obraze δx a maximální prostorovou frekvencí obsaženou ve vzorkovaném signálu $k_{\max}$.

$$\delta x = 1/k_{\max} \quad \text{pro} \quad k = \gamma \cdot G \cdot t \quad \text{potom} \quad \delta x = 1/\gamma \cdot G \cdot t_{\max}$$

Rozlišení dvou bodů (Rayleighovo kritérium) – jejich vzdálenost δx musí být větší než jejich šířka Δx

$$\delta x > \Delta x \quad \text{nebo} \quad 1/\gamma \cdot G \cdot t_{\max} > 1/\gamma \cdot G \cdot T_2^*$$

(místo T_2 je použito k výpočtu nehomogenity pole času T_2^*)

Možnosti zlepšení rozlišení:

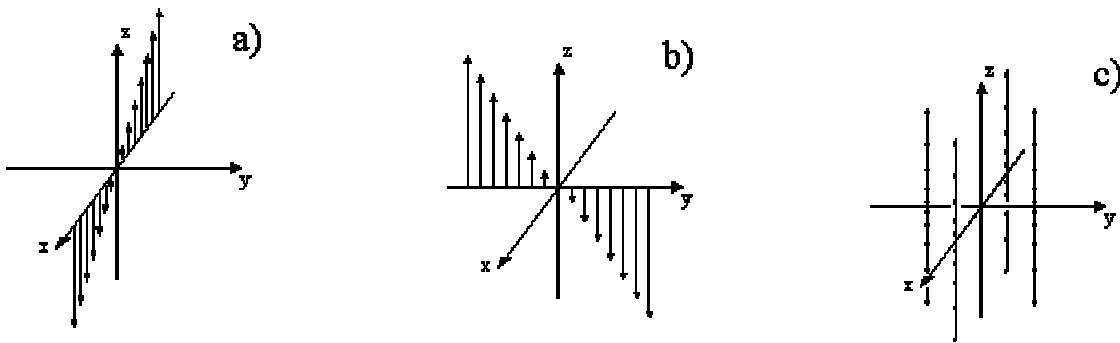
- zvýšení gradientu amplitudy
- zlepšení homogenity pole prodloužením času T_2^* . (Čím bude silnější magnet tím bude delší T_2^*)

Kódování v 2D a 3D dimenzi

Řešení 2D a 3D případu spočívá ve změně amplitudy gradientů a směru, s proměnnou vektorovou funkcí $\vec{G}(t)$ se složkami

$$G_x(t) = \left. \frac{\delta B_0^z}{\delta x} \right|_t, \quad G_y(t) = \left. \frac{\delta B_0^z}{\delta y} \right|_t, \quad G_z(t) = \left. \frac{\delta B_0^z}{\delta z} \right|_t,$$

Gradients jsou generovány třemi speciálně konstruovanými cívkami, které vytváří pole rovnoběžná s B_0 přičemž každé se mění podle příslušné osy

Pole
dávají

$$B(\vec{r}, t) = B_0 + \vec{r} \cdot \vec{G}(t)$$

$$\omega(\vec{r}, t) = \omega_0 + \gamma \cdot \vec{r} \cdot \vec{G}(t)$$

ω je funkcí $\vec{r}$ a t

Gradientní funkce $\vec{G}(t)$ definuje okamžitý směr a rychlost změny signálu $S(\vec{k})$.

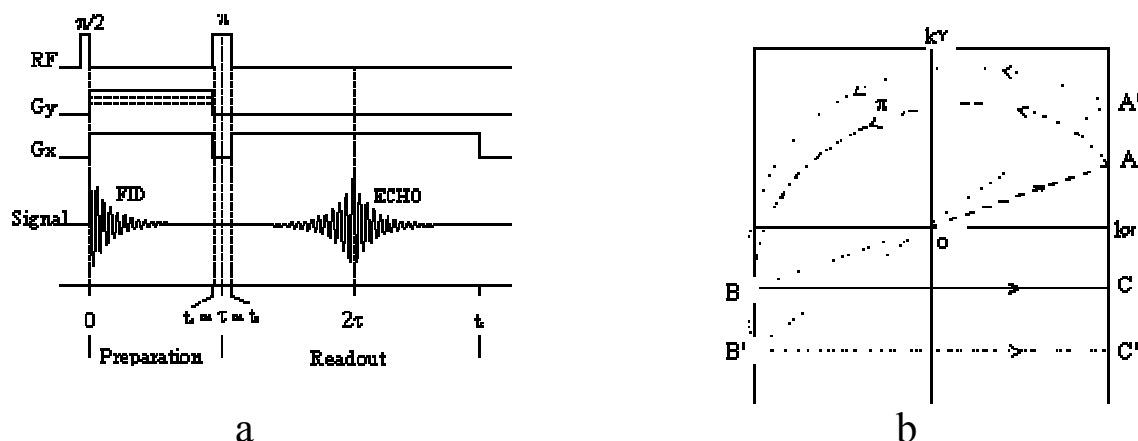
2D vzorkování NMR signálu

Přestože je možné generovat v MRI objemové obrazy, nutné dlouhé skenování předpokládá, že řezy objektů by měly být excitovány selektivně.

Výběr řezů spočívá v aplikaci účinně dlouhého a speciálně tvarovaného pulsu.

Nejběžnější **metoda** pro **2D zobrazování** se nazývá SE-2DDFT (Spin Echo Two Dimensional Direct Fourier Transform).

sled dějů a odpovídající popis trajektorie v k -prostoru (fázový)

Po excitaci, jsou všechny spiny ve zvoleném řezu nasměrovány do transverzální roviny a konají koherentní precesní pohyb.

- podmínky po excitaci (obr. a); čas $t = 0$ odpovídá počátku 0 v k -prostoru (obr. b).
- Z 0 se vyvíjí magnetizace každého pixelu v důsledku frekvenčně kódovaného gradientu G_x a fázově kódovaného gradientu G_y . (vývoj probíhající v čase τ je znázorněn v obr. b segmentem OA).
- V čase $t_A = \tau$ je aplikován π puls. Ten magnetuje každý voxel o 180° z pozice A do do konjugované pozice B na hranici k -prostoru. V tomto místě má vektor $\vec{k}$ složky

$$k_x = -\gamma \cdot G_x \cdot \tau \quad \text{a} \quad k_y = -\gamma \cdot G_y \cdot \tau$$

- V čase $t = t_B$ začíná výstupní perioda po aplikaci G_x . Ta odpovídá segmentu BC, kdy je signál $S(\vec{k}(t))$ vzorkován. Tady má $\vec{k}$ složky

$$k_x(t) = -\gamma \cdot G_x \cdot \tau + \gamma \cdot G_x \cdot (t - \tau) \quad \text{a} \quad k_y = -\gamma \cdot G_y \cdot \tau$$

časově závislá fáze magnetizace voxelu v pozici (x,y) je dána

$$y \cdot k_y + x \cdot k_x(t) \text{ nebo } -y \cdot \gamma \cdot G_y \cdot \tau - x \cdot \gamma \cdot G_x \cdot \tau + x \cdot \gamma \cdot G_x \cdot (t - \tau)$$

každý voxel vyvolá signál

$$s(t) = M_T(x, y) \cdot e^{-i \cdot (-y \cdot \gamma \cdot G_y \cdot \tau - x \cdot \gamma \cdot G_x \cdot \tau + x \cdot \gamma \cdot G_x \cdot (t - \tau))}$$

Celkový signál z každého voxelu v daném řezu bude *echo* signálem

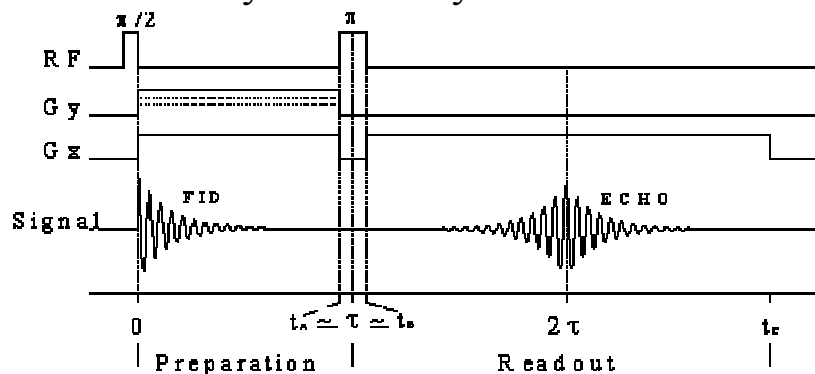
$$S(t) = \int_{x,y} M_T(x, y) \cdot e^{-i \cdot (-y \cdot \gamma \cdot G_y \cdot \tau - x \cdot \gamma \cdot G_x \cdot \tau + x \cdot \gamma \cdot G_x \cdot (t - \tau))} dx \cdot dy$$

Tento proces se opakuje m -krát až pokryje interval $[-G_{y \max}, G_{y \max}]$; vzorkující echo signál a -krát v každém načítacím cyklu.

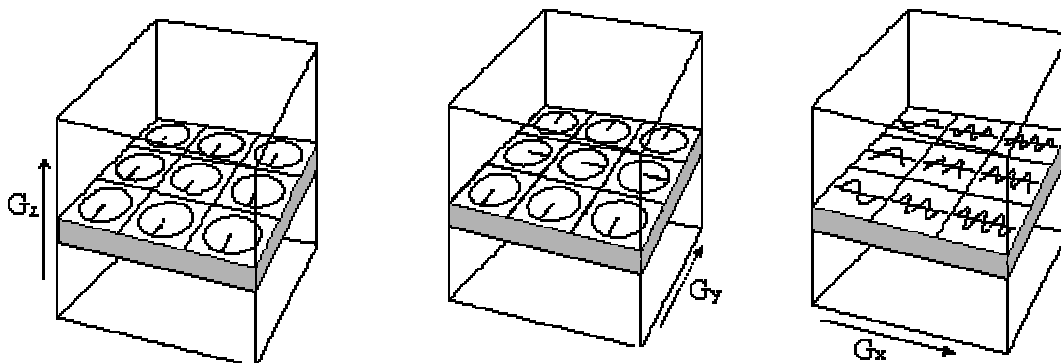
Výsledkem je soubor dat $S(\vec{k})$ přes vybranou oblast k -prostoru

$$S(k_x, k_y) = S(G_x t, G_y t) = \int_{x,y} M(x, y) \cdot e^{-i \cdot G_y \cdot y \cdot t_y} \cdot e^{i \cdot G_x \cdot x \cdot t_x} dx \cdot dy$$

2D rozdělení magnetizace $M(x, y)$ je získáno z 2D FFT signálu $S(k_x, k_y)$ jehož modul je určen k regulaci intenzity pixelu ve zobrazovacím zařízení, tvořícího konečný obraz ve vybraném řezu

Průběh základních kroků ve voxelu podle výše popsaného postupu

KONTRAST V MRI OBRAZECH: VLIV T_1 A T_2

Výjimečnost MRI oproti jiným zobrazovacím metodám (CT):

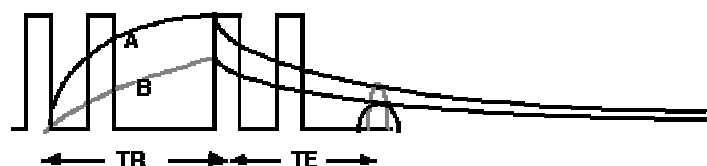
- mapovat tkáňovou hustotu
- odhalit změny chemické struktury

Proč?

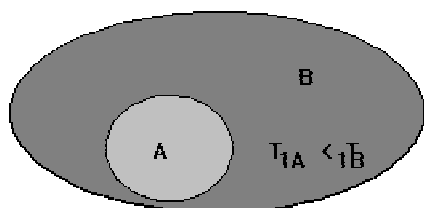
hodnoty T_1 a T_2 jsou signifikantně odlišné a zejména pro patologické tkáně se významně liší (odchylka může být až 50 %) a to zajišťuje větší kontrast a např. zřetelný rozdíl mezi nádorovou a zdravou tkání.

kontrast T_1

Důležitými parametry jsou čas opakování T_R a čas vyvolání echa T_E .

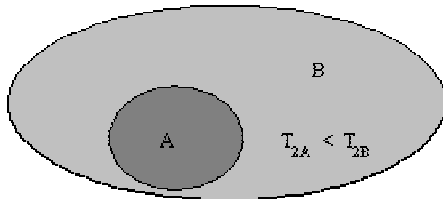
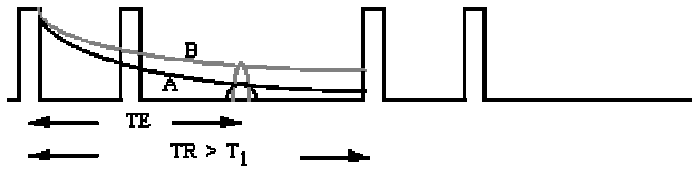
Předpokládejme objekt, kde jsou dvě oblasti, které představují např. zdravou a nádorovou tkáň.

Oblast A – kratší čas T_{1A} (500 ms) a oblast B s relaxačním časem delším, T_{1B} (2000 ms)

- Pokud je volen čas opakování T_R mnohem delší než relaxační čas T_{1B} , magnetizace obou oblastí bude mít dostatek času pro dosažení termodynamické rovnováhy. Jejich velikost v začátku každé excitace bude blízká maximální hodnotě M_0 a proto bude stejná pro obě oblasti tkáně. Proto obraz nebude vykazovat prakticky žádný kontrast.
- Upravíme opakovací čas T_R na hodnotu mnohem kratší než T_{1B} , ale delší než T_{1A} . Nyní máme delší magnetizaci v oblasti A, což neplatí pro oblast B (M_L nemá dostatek času k návratu z předchozí excitace). To povede ke snížení signálu a následné redukci jasu obrazu v oblasti B.

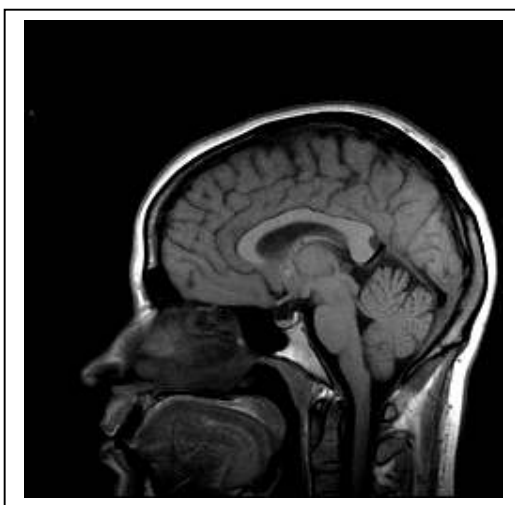
kontrast T_2

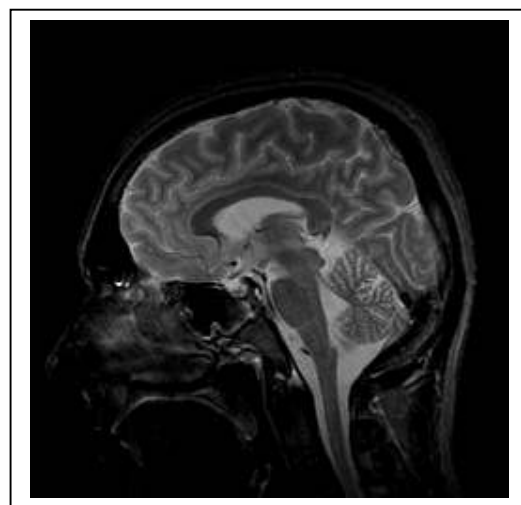
Zobrazujeme dvě tkáně s odlišnými hodnotami T_2 např. T_{2A} cca 50 ms a T_{2B} cca 200 ms.

Předpokládejme že T_R je delší a umožňuje oběma tkáním úplné zotavení M_L mezi excitacemi.

- Pokud volíme T_E mnohem kratší než jsou oba relaxační časy T_{2A} a T_{2B} , příspěvek k echu od obou oblastí tkáně bude stejný, protože M_T měl velmi krátký zotavovací čas.
- Pokud zvolíme poměr časů takový, že $T_{2B} > T_E > T_{2A}$, potom signál z oblasti A bude klesat s transverzální relaxací, zatímco signál z oblasti B bude přibližně stejný jako dříve. To vede k redukci jasu oblasti A.

T1 obraz

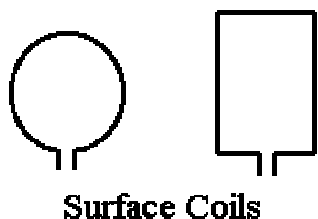

T2 obraz

Tvary a použití RF cívky

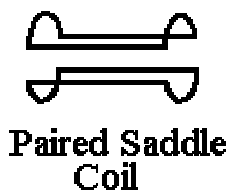
RF cívky jsou "anténou" MRI systému, která vysílá RF signál do pacienta a přijímá zpětný signál. RF cívky mohou pouze přijímat (v případě tělových cívek jako vysílačů) nebo být použity jako vysílače a přijímače.

Povrchové RF cívky

mají většinou nejjednodušší konstrukci. Je to drát stočený do kruhu nebo obdélníka a přiložený k analyzované oblasti těla. Jsou používány pro relativně malé oblasti těla (páteř, rameno, (tm) kloub...)

Dvojice sedlových cívek je použita pro zobrazení kolena. Tyto cívky poskytují lepší (homogenní) RF pole ve sledované oblasti. Jsou používány jako cívky objemové a vyvolávají gradientní pole v x a y směru.

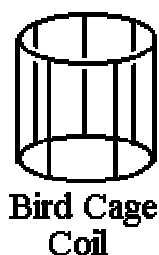

Dvojice Helmholtzových cívek

představuje pár cívek složených ze dvou kruhových cívek umístěných paralelně vůči sobě. Používají se jako cívky gradientní, ale také jako RF cívky pro zobrazení pánve a krční páteře.

Cívky připomínající ptačí klec,

poskytují nejhomogennější RF pole. Používají se zejména pro zobrazení hlavy případně kloubů.

MRI SKENER PHILIPS

MOZEK S NÁDOREM

MOZEK (SKEN V ÚROVNI OČÍ)

ZDRAVÁ PÁTEŘ

VÝHŘEZ MEZIOBRATLOVÉ
PLOTÉNKY